

ДРАГАН БОЖОВИЋ*
Скупштина Црне Горе
Подгорица

УДК 327.3:355.01
Монографска студија
Примљен: 15.05.2016
Одобрен: 13.06.2016
Страна: 249-258

ТЕОРИЈА И ПОЛИТИКА ЛИБЕРАЛНОГ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМА У 90-ТИМ ГОДИНАМА И ПОЈАМ ХУМАНИТАРНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

Сажетак: Либерални интернационализам полази од глобалног ризика који се манифестије као насиље над појединцима на самој граници мира и рата у унутар-државним сукобима, што по овом схватању представља изазов глобалном управљању. Међународна стабилност се сагледава не само преко нивоа кооперативности у односима међу државама, него и преко степена сигурности и квалитета конзумирања људских права од стране појединаца. Из ових интеракција између појмова суверености и права могло би се закључити да је сувереност појам који се развија и мијења под утицајем фактора, као што су људска права. Хуманитарна интервенција као акција принуде коју изводе државе- хегемони у међународној политици, у циљу превенције или заустављања већих и масивних кршења људских права у пропалим /пропадајућим државама требало би да има утемељење управо у хуманитарном разлогу. Веома је тешко наћи морално оправдање за хуманитарну интервенцију и поред чињенице да она може имати контигентне моралне учинке. Покушај морализације хуманитарне интервенције лежи у прагматичној политици националног интереса.

Кључне ријечи: либерални интернационализам, људска права, сувереност, хуманитарна интервенција, унутар-државни сукоби, морал

Увод

Етика се може одредити као заокружен и кохерентан систем убјеђења, вриједности и идеја која пружа оквир којим се неке врсте поступака могу класификовати злим и које треба избјегавати, док се друге врсте поступака могу класификовати добрим, и које треба подржати, истиче Петер Хас (*Peter Haas*). Етички систем функционише добро ако је кохерентан, тј. у себи не садржи веће контрадикторности. Они који се њиме руководе требало би да га осјећају својом интуицијом исправним и правичним. Ипак, један етички систем не може бити изолован од одређеног нивоа интереса појединца или друштвене групе.

* dd.bozovic@yahoo.com

Могућност етичне политике, по класичном схватању, везује се за дату политичку заједницу, повезану преко узajамних обавеза (Хобс и Хегел). Мање је спорно што значи етика у спољној политици, док је отворено питање да ли политичка морална заједница може да се прошири преко граница националне државе.

Реалисти сматрају да се заједница може проширити до димензија националне државе, и да су стога етичне обавезе влада ограничене на потребе њених грађана. На другој страни либерали „Кантианске“ провинијенције сматрају да постоји глобална политичка заједница у којој етично политичко одлучивање поставља интересе човјечанства на централно мјесто. Између ова два екстремна схватања етичне спољне политике лежи шири спектар схватања о солидарности актера у међународној политици, заснован на балансу између властитог интереса и потреба других¹.

Са реалистичког становишта, могућност постојања етичне спољне политике, засноване на интересима другог, а не властитом интересу, представља погрешно разумијевање реалности у међународној политици. Стога је, по њима, такво схватање врста самообмане, као и обмане других. То би био покушај промовисања националног интереса преко идеолошког маскирања².

Главни постулати ове критике доводе се у питање од стране аутора конструктивистичког усмјерења. Један од тих постулата је схватање националног интереса као константног и само-препознатљивог појма. Он је далеко од тога да буде статичан и подложен спознаји, како га схватају реалисти. Напротив, емпиријска евиденција показује да не постоји начин да се изолује национални интерес других, као што су легални, морални и репутациони разлози у оквиру једне политике, чак и у ванредним околностима, како истиче Мек Грил (*McGreal*).

Постоји схватање да је етична спољна политика настала као одговор на отворене проблеме који су настали у међународном окружењу „пропалих држава“ (*failed states*). На другој страни, неки аутори полазе од става да је етична спољна политика настала као израз потраге политичких елита у развијеним државама за новим парадигмама, јер су старе постале недјелотворне завршетком Хладног рата³.

Данас су у медијима и јавности јасно видљиве само појединачне индивидуалне трагедије и друштвена деструкција као последица насиља у неком дијелу свијета. Теза о „новим ратовима“, указује да се ратови у садашњости суштински разликују од оних у прошлости у томе што сада недостају легитимни политички захтјеви за њихово покретање, како је то некад било⁴. Лишени

¹ Више у: Heins, Volker., Chandler David (2007) *Ethics and Foreign Policy: New Perspectives on an Old Problem, Rethinking Ethical Foreign Policy*, Routledge

² Heins Volker, Chandler David (2007) *Rethinking Ethical Foreign Policy: Pitfalls, possibilities and paradoxes*, str. 4

³ Више у: Laïdi, Zaki (1998) *A World without Meaning: The Crisis of Meaning in International Politics* trans., J. Burnham and J. Coulon, London: Routledge.

⁴ Више у: Kaldor, Mary (2005) *Elaborating the New War*“ Thesis, in *Rethinking the Nature of War*, edited by I. Duyvesteyn, Jan Angstrom, Frank Cass London.

политичке легитимности, конфликти изгледају као серије злостављања и криминалних радњи, које врше морално зли према морално добрим и невиним. Тренутна ситуација са жртвама, криминалне радње и нарушавање људских права долазе у центар јавности и медија.

Теорија и доктрина Либералног интернационализма

У разматрању основа *либералног интернационализма* крећемо од Макијавелијевог (*Machiavelli*) запажања о разлици између „ефективног стања ствари“ и „имагинарних република и монархија које никада нијесу виђене, или да се зна да постоје“. Овај парадигматични став школе политичког реализма упућује на њихову предпоставку о утописком карактеру либерализма у међународној политици и нормативних идеала на којима је утемељен⁵.

Роберт Киоејн (*Robert Keohane*), један од истакнутих представника теорије *либералног интернационализма* управо истиче, да у поређењу са реализмом, либерализам нема амбицију да буде заокружен као сруктурална теорија, већ да буде водич у вези са нормативним избором.

Полазимо од следећих предпоставки *либералног интернационализма*, и то прве, која се односи на поимање актера у међународној политици, друге, која се односи на природу државе и треће, која се односи на природу међународног система. Прво, када су у питању актери међународне политике, либерализам препознаје појединце и друштвене групе, чији интереси врше утицај на понашање државе. Не ради се о усклађеним интересима, већ о борби интереса појединаца и група, који су у конкурентском односу, из кога настају разни видови политичког поретка и конфликта, у зависности од доминантних типова интеракција који се успостављају између тих субјеката. Конфликти би били генерисани дивергентним идејним увјерењима, оскудицом материјалних добара или неједнакошћу у количини политичке моћи. Друго, држава се схвата као један од сегмената друштва, која на основу агрегације интереса артикулише интересе друштва на спољни план, преко спољно-политичког апарата. Преко репрезентативних институција врши се артикулација интереса појединаца и група у домену унутрашње политике и евентуално преноси на државну политику. По либералном схватању унутрашње политике, држава није у првом реду актер, већ репрезентативна институција обликована интересима коалиција друштвених актера, који у крајњој истанци дефинишу „национални интерес“ на спољни план. Треће, на међународном плану развијају се интеракције актера са одређеним преференцама, на скали од кооперације до конфликта, у зависности од природе и интензитета преференци. Тако, из либералног угла гледано, на нивоу структуре свјетске политике, може се сагледати посебна димензија међународног система⁶.

⁵ Moravcsik, Andrew (1992) *Liberalism and International Relations Theory*, Harvard University and University of Chicago, str. 161.

⁶ Moravcsik, Andrew (2002) *Liberal International Relations Theory: A Scientific Assessment*, in Colin Elman, Miriam Fendius Elman, *Progress in International Relations Theory*, Cambridge, MA: MIT Press, str. 164-167.

По либералном схватању, друштвени контекст једне државе детерминисаће преференце на међународном плану, тако да на нивоу међународног система настају обрасци кооперативности или конфликта, у зависности од конвергентности или дивергентности преференци држава које су у интеракцији. Како се ради о интенционалним актима, а не о моћи, онда се може закључити да по либералној теорији, намјера, а не моћ држава, чини кључни елемент међународне политике. Стога стоји чувена сентенца либералне школе која гласи: „Што државе чине је детерминисано оним што оне желе“.⁷

На доктринарној равни постоји тешкоћа у поимању и аналитичком приступу феномена интернационализма у међународној политици, због комплексности појавних облика запажених у пракси. Тако Карстен Холбрад (*Carsten Holbraad*) препознаје погресивне доктрине либерализма и социјализма са мисијом измјене међународног система, од конзервативних доктрина, чији је циљ очување status-quo-а. По њему, полазиште свих типова интернационализма је њихово утемељење у међународном поретку са изграђеним институцијама и конвенцијама. Интернационализам се може довести у везу са мисијом блокова држава, као што је био покрет несврстаности. Он је био значајан фактор одвраћања од интервенционизма супер-сила у *Трећем свијету*, као и измјене приступа и принципа у међународним економским односима, иако се за њега не може *a priori* везати одредница либералног или анти-либералног. По Холбраду, покрет несврстаности је био интернационалистички јер је продуковано реформистичку агенду која је промовисала кључне вриједности, као што су сувереност, независност, само-опредјељење у односу на колонијалну власт и сл.⁸

Данас либерални интернационализам изгледа да има веома лабаву форму, како је јасно показано последице 11/9, имплементацијом америчке стратегије у борби против међународног тероризма. Тако Ендрју Филипс (*Andrew Phillips*) истиче да када је либерални интернационализам угрожен, онда је „насилно нелибералан“ у својој реакцији⁹. Ипак се чини да постоји консенсус да либерални интернационализам доприноси снази нормативног поретка са ефикасним институцијама, али и позицији држава хегемона у свјетској политици.

Сукоби последице Хладног рата - приступ Либералног интернационализма

Ратови из прошлости вођени су између држава, у вези са националним интересима. Циљ је био да се нанесе пораз непријатељу, слабљењем његове војне силе употребом принудних средстава. Они су се одвијали у околностима директног војног сучељавања.

⁷ Op.cit. str. 168

⁸ Dunne Tim, McDonald Matt (2011) The politics of liberal internationalism, School of Political Science and International Studies, University of Queensland, str.7

⁹ Dunne Tim., op.cit. str. 8

У „новим ратовима“ током деведесетих година прошлог вијека, за разлику од класичних, актери нијесу имали за циљ да оствара контролу у директном сучељавању са другом, непријатељском страном, већ прије свега су били усмјерени на контролу становништва у зони сукоба. Тако они избјегавају директне борбе, предузимају акције протјеривања појединаца и заједница различитих националности и идентитета са територија које контролишу, употребом насиља, етничког чишћења и принудног расељавања. Напад на цивиле је тако циљ, а не несретни нус-продукт ратног конфликта. Често се ради о актерима који нијесу под контролом регуларних војних снага¹⁰.

Калдор (Mary Kaldor) полази од става да процес глобализације из темеља подрива моћ и власт националних држава, редукујући улогу националних лидера на управљање сложених односа са међународним институцијама, другим државама, мултинационалним компанијама и невладиним организацијама. Државни оквир није више мјера безбједности за појединца¹¹. То посебно није у случајевима оних држава са slabим и пропадајућим институцијама. Управо овакав тип глобалног ризика, који се манифестије као насиље над појединцима на самој граници мира и рата, представља изазов за глобално управљање и развој *мултилатералног интервенционизма* у служби заштите *људске безбједности*.

Дејвид Чендлер (David Chandler) развио је критички приступ у односу на интервенционизам који долази са позиција *либералног интервенционизма*, у који је он уврстио и теоријски приступ Мери Калдор. „У декади током 90-тих, доминантни дискурзивни оквири били су они о мучитељима и жртвама, са уметањем међународних интервенциониста у улози спољних спасилаца и спољних судија, са моралном дужношћу одржавања безбједности и владавине права у заосталим граничним подручјима(...) *Либарални интернационализам* је добио је гласну подршку од дјелова академске заједнице који су тврдили да дискурси безбједности треба да буду конструисани преко универзалног језика људских права и глобалног космополитног права, прије него на држави заснованом, територијализованом језику међународних односа, гдје би се владајуће елите могле сакрити преко захтјева о некажњивости суверена“¹².

По њему, овај приступ има обиљежја механицизма, тј. проблеми ових не-западних земаља разумију се једноставно у одржавању и дјелимичним поправкама постојећег стања. Тако би стање људских права било унапријеђено усвајањем законских реформи и сл. Предпоставка је да је друштво у основи здраво, а да проблематични политички актери треба да буду свргнути уз помоћ иностране интервенције, што би била предпоставка за рестаурацију политичког оквира. То је погрешна предпоставка о функционисању друштва као машине, у коме само треба замијенити један неисправни дио. Изостаје холис-

¹⁰ Riegerink, Anuk (2013) New Wars in Numbers: an empirical test of the „new war“ thesis, Discussion Paper LSE, str. 4.

¹¹ Kaldor Mary (2005) Elaborating the New War Thesis, in *Rethinking the Nature of War*, edited by I. Duyvesteyn, Jan Angstrom, Frank Cass London str. 210.

¹² Chandler David (2012) Resilience and Human Security: The post-interventionist Paradigm, *Security Dialogue*, str. 214.

тички приступ друштву, које обухвата мноштво процеса и интеракција, док се у фокус поставља само идентификовање друштвених и политичких предпоставки за имплементацију слободног тржишта, демократије и владавине права.

Чендлер истиче да се овакав приступ коси са незаобилазном животном чињеницом „закона нежељених последица“. Није могуће пројектовати очекиване исходе, без узимања у обзир чињенице да нежељени исходи могу превладати оне који су очекивани. Зато је неопходно у приступ укључити специфичне интерне и екстерне историјске, друштвене, политичке и економске чиниоце, као и политику подстицања изворних политичких и друштвених капацитета за управљање, који ту постоје, преко преноса знања локалним структурама и њиховог јачања¹³. То је тзв „еластични приступ“, тј. еластичност (resilience), појам који користи Чендлер у вези са објашњењем свога приступа.

Хуманитарна интервенција

Дански институт за међународне послове (*Danish Institute of International Affairs*) дефинише хуманитарну интервенцију као акцију принуде коју предузимају државе и која укључује употребу оружане силе у другој држави, без сагласности њене владе, са или без одобрења *Савјета Безбједности УН-а*, у циљу превенције или заустављања већих и масивних кршења људских права или међународног хуманитарног права¹⁴. Слично одређење даје и Холцгреиф (*J.L. Holzgrefe*), који дефинише хуманитарну интервенцију као пријетњу или примјену силе преко државне границе, од стране државе, или групе држава, са циљем да спријечи или оконча широке и озбиљне повреде људских права оних појединаца који нијесу њени држављани, без дозволе државе на чијој територији се примјењује сила¹⁵.

Основна недоумица око *хуманитарне интервенције* налази се у потенцијалном конфликту између поретка и правде, у вези са питањем што је приоритетније, да ли очување стабилности и поштовање међународног права, или заштита људи који су угрожени или пате у конфликту. По традиционалном схватању одржавање поретка би представљало морални и политички императив зато што је постојање нунтрашње и међународне стабилности основни предуслов за очување и развој вриједности, као што су људске права и демократија. Угрожавање политичког поретка и власти унутар држава довело би до тешких унутрашњих сукоба, тако да би у таквом окружењу тешко било спровести заштиту људских права за појединце и мањинске групе. Главни изазов је заштита људи од екстрема власти, како од њеног недостатка које се огледа у

¹³ Chandler David (2015) Rethinking the Conflict- Powerthy Nexusus, : From Securitising Intervention to Resilience, Stability, *International Journal of Security & Development*, str. 5.

¹⁴ Humanitarian Intervention: Legal and Political aspects, Danish Institute of International Affairs, 1999, str. 11.

¹⁵ Holzgrefe, J .L. (2003) The Humanitarian interevention debate, in *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, edited by J.L.Holzgrefe and Robert O. Keohane, Cambridge University Press, str. 18

стању анархије, тако и вишка власти преко дјеловања репресивног апарата и тираније¹⁶.

Ако исту недоумицу преведемо на системски ниво међународне политике онда се поставља питање да ли данас на глобалном нивоу примат има свјетски поредак као међу-државни поредак, или нови алтернативни поредак, заснован на појединцу и његовим основним људским правима. Иако је међу-државни поредак традиционално утемељен преко института мађународног права и дипломатије, расте тренд подршке и овом другом, модернијем схватању. У оквиру овог модернијег схватања постоји радикално стајалиште које заговара поредак заснован управо на појединцу и његовим правима, а не на држави као конститутивном елементу тог новог поретка. Како је могућност успостављања свјетске владе у домену утопије, а што би била предпоставка за успостављање тог новог свјетског поретка, онда би се могло закључити да ипак свјетски поредак и даље остаје заснован на држави као конститутивном елементу¹⁷.

Ова тенденција има озбиљне политичке реперкусије у вези са проширеним корпусом екстерних обавеза државе око уважавања и поштовања права појединаца и мањинских група и преузимањем правне и политичке одговорности за њихово кршење. Тако *либерални интернационализам* види појединца, поред државе, као субјекта међународних односа. У том духу, међународна стабилност се сагледава не само преко кооперативних односа међу државама, него и преко степена сигурности и квалитета конзумирања људских права од стране појединаца. Из ових интеракција између појмова суверености и права могло би се закључити да је сувереност појам који се развија и мијења под утицајем фактора као што су људска права¹⁸.

Истичемо основне претпоставке из домена етике који се односе на концепт *хуманитарне интервенције*. Етика у принципу, није удаљена од реалности, па и реалности у међународним политичким односима, већ је конституивни елемент сваке политичке одлуке. Исто тако, етика је корелат културе једног партикуларног друштва, гледано из глобалне перспективе, и зато не може имати универзално значење. Даље, етика је органски дио самог знања по себи, па и знања у међународној политици, посебно у домену требања, тј. налажења одговора на основно питање о томе како треба да живимо. Тако је етика саставни дио веома важних друштвених концепата и појмова као што су повреда, штета, врлина, корист, срамота, дужност, обавеза, част и сл. Из овог агрегата се развијају апстрактнији појмови добра и зла, који се препознају као изразито моралне природе.¹⁹

Питање етичности *хуманитарне интервенције* је дио ширег питања етичности рата по себи, ако би смо прихватили хуманитарну интервенцију као једну од варијанти рата. У теорији постоје схватања, као што је Коудијево (*C.*

¹⁶ Holzgrefe, J. L. (2003) The Humanitarian interevntion debate, op. cit. str. 15

¹⁷ Holzgrefe, J. L. (2003) The Humanitarian interevntion debate, op. cit. str. 16.

¹⁸ Op. cit. str. 17

¹⁹ Coady, C. A. J. Tony (2002) The Ethics of Armed Humanitarian Intervention, Peaceworks No 45, United States Institute of Peace, str. 13.

Coudy) која овај тип интервенција подводи под појам рата, без обзира како се он декларише. На другој страни, Брајан Хејхар (*Bryan Hehir*) прави јасну разлику између рата и интервенције. По њему, моралност рата је у парадигми анти-агресије, док то није случај када је у питању интервенција, тако да је за интервенцију много теже наћи оправдање него за рат. Неки теоретичари стављају нагласак на начин извођења интервенција, у којем се примарно користе полицијске методе, али то важи само са ограниченим број таквих акција у којима је коришћен веома низак ниво средстава силе²⁰.

По мишљењу Милета Савића *хуманитарне интервенције* не могу имати морално оправдање. Оне могу имати контингентне моралне учинке, али не могу имати принципијелно морално оправдање. Савић нам скреће пажњу на рад Хејхара у циљу изградње кохерентне теорије хуманитарних интервенција. Он истиче два битна предуслова за једну такву теорију, и то широко прихваћену моралну аргументацију, као и изграђену стратегију њене примјене. У вези са опште прихваћеним моралним претпоставкама стоји објективизирани став о ко-егзистенцији различитих моралних система који се дјелимично разликују²¹.

Савић изводи закључак да „у основи *хуманитарних интервенција* стоји политички патернализам који не дозвољава рефлексивну универзализацију принципа сопственог дјеловања, тј. прихватање једног минималистичког захтјева да је допустиво да принцип нашег поступања према другима буде примјенљив на нас саме (...) не значи да је политика неспојива са правом и моралом. Међутим норме међународне политике, права и морала нијесу у хијерархијском односу, него прије у односу узајамне корекције. Сам покушај морализације политике у суштини јесте покушај да се под привидом доминације морала, сам морал подчини прагматичној политици националних интереса“²².

Закључак

Када су у питању актери међународне политике, либерализам препознаје појединце и друштвене групе, чији интереси врше утицај на понашање државе. Држава се схвата као један од сегмената друштва, која на основу агрегације интереса артикулише интересе друштва на спољни план, преко спољно-политичког апарата. На међународном плану развијају се интеракције актера са одређеним преференцама, на скали од кооперације до конфликта, у зависности од природе и интензитета преференци.

По либералном схватању, друштвени контекст једне државе детерминисхе преференце на међународном плану, тако да на нивоу међународног система настају обрасци кооперативности или конфликта, у зависности од конвергентности или дивергентности преференци држава које су у интеракцији. Како се ради о интенционалним актима, а не о моћи, онда се може закључити да по

²⁰ Op.cit. str. 16.

²¹ Savić Mile (2009) Etika humanitarnih intervencija, , *Sociološki pregled*, vo. XLIII , str. 530

²² Ibid. str. 542-543.

либералној теорији, намјера, а не моћ држава, чини кључни елемент међународне политике.

Либерални нитерационализам истиче глобални ризик који се манифестије као насиље над појединцима на самој граници мира и рата у унутар-државним сукобима, што по овом схватању представља изазов глобалном управљању. Међународна стабилност се сагледава не само преко кооперативних односа међу државама, него и преко степена сигурности и квалитета конзумирања људских права од стране појединаца. Из ових интеракција између појмова суверености и права могло би се закључити да је сувереност појам који се развија и мијења под утицајем фактора, као што су људска права.

Са либералне тачке гледишта, *хуманитарна интервенција* као акција принуде коју изводе државе- хегемони у међународној политици, у циљу превенције или заустављања већих и масивних кршења људских права у пропалим/пропадајућим државама има утемељење управо у хуманитарном разлогу.

У принципу, веома је тешко наћи морално оправдање за *хуманитарну интервенцију* и поред чињенице да она може имати контингентне моралне учинке. Покушај морализације *хуманитарне интервенције* лежи у прагматичној политици националног интереса.

Литература:

1. Chandler, David (2012) Resilience and Human Security: The post-interventionist Paradigm, *Security Dialogue* 43 (3), str.213-229
2. Chandler, David (2015) Rethinking the Conflict- Powerthy Nexus: From Securitising Intervention to Resilience, Stability, *International Journal of Security&Development* 4(1), 13. DOI: <http://dx.doi.org/10.5334/sta.fb> , str. 1–14
3. Coady, C.A.J.Tony (2002) The Ethics of Armed Humanitarian Intervention, *Peaceworks No. 45*, United States Institute of Peace (Washington, D.C.) , str.5-41
4. Dunne,Tim, McDonald Matt (2011) *The politics of liberal internationalism*, School of Political Science and International Studies, University of Queensland
5. Holzgrefe, J.L. (2003) The Humanitarian interevention debate, in *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*, edited by J.L.Holzgrefe and Robert O. Keohane, Cambridge University Press, str.15-52
6. *Humanitarian Intervention: Legal and Political aspects*, Danish Institute of International Affairs (1999), Copenhagen
7. Kaldor, Mary (2005) Elaborating the New War Thesis,in *Rethinking the Nature of War*, edited by I.Duyvesteyn, Jan Angstrom, Frank Cass London, str.210-224
8. Laidi, Zaki (1998) *A World without Meaning: The Crisis of Meaning in Inter-national Politics* , London&New York: Routledge
9. Moravcsik, Andrew (1992) *Liberalism and International Relations Theory*, Harward University and University of Chicago, Paper No. 92-6, Cambridge, Massachusetts
10. Moravcsik, Andrew (2002) Liberal International Relations Theory: A Scientific Assessment, in Colin Elman, Miriam Fendius Elman, *Progres in International Relations Theory*, Cambridge, MA: MIT Press, str.159-204
11. Riggerink,S. Anouk, (2013) *New Wars in Numbers: an empirical test of the „new war“ thesis*, Disussion Paper LSE, London

12. Savić, Mile (2009) Etika humanitarnih intervencija, *Sociološki pregled*, vol. XLIII, 2009, No. 4, str.525-543
13. Heins Volker, Chandler David (2007) Ethics and Foreign Policy: New Perspectives on an Old Problem, in *Rethinking Ethical Foreign Policy*, Routledge, Taylor&Francis Group, London&New York, str. 3-22

THE THEORY AND POLICY OF THE LIBERAL INTERNATIONALISM IN THE 90s AND THE CONCEPT OF HUMANITARIAN INTERVENTION

Summary: Liberal internationalism is based on global risk manifests itself as violence against individuals on the border of peace and war in intra-state conflicts, as per this understanding presents a challenge to global governance. International stability is seen not only through through the level of cooperation in relations between the two countries, but also over the level of safety and quality of consuming human rights by individuals. From these interactions between the concepts of sovereignty and the rights it could be concluded that the concept of sovereignty is developing and changing under the influence of factors, such as human rights. Humanitarian intervention as a coercive action performed by states- hegemons in international politics, in order to prevent or halt large and massive violations of human rights in the failed / collapsing states should have the right foundation into the humanitarian reason. It is very difficult to find a moral justification for humanitarian intervention, despite the fact that it may have contingent moral effects. Attempt of moralization of humanitarian intervention lies in the pragmatic politics of national interest.

Key words: liberal internationalism, human rights, sovereignty, humanitarian intervention, intra-state conflicts, morale